

'Een ontroerend verhaal over
hechting en onthechting.' – *Het Parool*

VIOLA ARDONE

DE KINDERTREIN

ROMAN

1

Mijn mama voorop en ik erachteraan. In de stegen van het Spaanse kwartier loopt mijn mama snel, iedere stap van haar zijn er twee van mij. Ik kijk naar de schoenen van de mensen. Een gave schoen: een punt. Een schoen met een gat: een punt aftrek. Geen schoenen: nul punten. Nieuwe schoenen: bonuspunt. Ik heb nooit schoenen van mezelf gehad, ik draag die van anderen en ze doen me altijd pijn. Mijn mama zegt dat ik scheef loop. Dat is niet mijn schuld. Dat komt door de schoenen van anderen. Ze hebben de vorm van de voeten van de kinderen die ze voor mij hebben gedragen. Ze hebben hun gewoontes aangenomen, ze hebben op andere straten gelopen, andere spelletjes gespeeld. En als ze bij mij komen, wat weten ze dan van hoe ik loop en waar ik heen wil? Ze moeten langzaam wennen, maar ondertussen groeien mijn voeten, worden de schoenen te klein en begint het weer van voren af aan.

Mijn mama voorop en ik erachteraan. Waar we heen gaan weet ik niet, ze zegt dat het voor mijn eigen bestwil is. Maar er zit vast een addertje onder het gras, net als laatst met die hoofdluis. Het is voor je eigen bestwil, en opeens loop ik met een kale knikker. Gelukkig schoren ze mijn vriend Tommasino ook kaal, voor zijn eigen bestwil. De kinderen uit de steeg

pestten ons, ze zeiden dat we eruitzagen als twee schedels die uit het Cimitero delle Fontanelle waren ontsnapt, het knekelhuis. Eerst was Tommasino niet mijn vriend. Ik zag hem een keer een appel jatten van de kar van Capajanca, de groentebouwer die met zijn stal op Piazza Mercato staat, dus toen dacht ik dat we geen vrienden konden zijn, omdat mijn mama Antonietta mij heeft uitgelegd dat wij dan wel arm zijn, maar geen dieven. Anders worden we schooiers. Maar Tommasino zag me en toen heeft hij voor mij ook een appel gepikt. Omdat ik de appel niet had gestolen maar had gekregen, at ik hem op, want ik zag scheel van de honger. Vanaf toen zijn we vrienden. Appelvrienden.

Mama loopt midden op de weg zonder ook maar een keer naar de grond te kijken. Ik sleep met mijn voeten en hou de puntentelling van de schoenen bij om niet meer bang te zijn. Op mijn vingers tel ik tot tien en dan begin ik weer opnieuw. Als ik tien keer tot tien kom, zal er iets fijns gebeuren, zo is het spel. Tot nu toe heb ik dat fijne nog niet meegemaakt, misschien omdat ik de punten niet goed heb geteld. Ik ben dol op cijfers. Maar ik hou niet van letters. Los herken ik ze, maar als ze door elkaar staan om woorden te maken, raak ik in de war. Mijn mama zegt dat ik niet zoals zij moet opgroeien en daarom heeft ze me naar school gestuurd. Ik ben gegaan maar ik vond het er niet leuk. Om te beginnen krijsten mijn klasgenoten en kwam ik met koppijn thuis, het klaslokaal was klein en stonk naar zweetvoeten. En ik moest ook nog de hele tijd stil in een bank lijntjes zitten trekken, dun omhoog en dik naar beneden. De juffrouw had een centenbak en ze klonk altijd alsof ze haar mond vol had als ze praatte, en wie haar daarmee plaagde kon een mep tegen zijn achterhoofd verwachten. Ik heb er in vijf dagen tien gekregen. Ik heb ze op

mijn vingers geteld zoals de punten voor de schoenen, maar ik heb niks gewonnen. Dus daarom wilde ik niet meer terug naar school.

Mijn mama was daar niet blij mee, maar ze zei dat ik dan op zijn minst hard moest leren werken en daarom stuurde ze me eropuit om lompen te rapen. In het begin was ik blij, ik zwierf de hele dag over straat om huis aan huis oude lappen in te zamelen of tussen het vuilnis vandaan te halen en ze naar Capa 'e fierro op de markt te brengen. Maar na een paar dagen kon ik niet meer en had ik heimwee naar de meppen van de juffrouw met de centenbak.

Mijn mama stopt voor een grijs met rood gebouw met grote ramen. 'Hier is het,' zegt ze. Deze school lijkt me mooier dan de vorige. Binnen is het stil en het stinkt er niet naar zweetvoeten. We lopen naar de tweede verdieping en op een houten bank in een gang laten ze ons wachten tot een stem zegt: de volgende. Omdat er niemand beweegt, begrijpt mijn mama dat wij de volgende zijn en dus gaan we naar binnen.

Mijn mama heet Antonietta Speranza, een hoopvolle naam. De mevrouw die op ons zit te wachten schrijft de naam op een papier en zegt: 'Hoop is het enige wat u nog rest.' Daar zal je het hebben, nu maakt mijn mama rechtsomkeert en gaan we naar huis, denk ik op dat moment. Maar nee.

'Doet u het ook, juffrouw? Meppen uitdelen?' vraag ik en voor alle zekerheid leg ik mijn armen over mijn hoofd. De vrouw lacht en knijpt met haar duim en wijsvinger in mijn wang, maar niet hard. 'Neem plaats,' zegt ze, en wij gaan voor haar zitten.

Deze juf lijkt totaal niet op die andere, ze heeft geen vooruitstekende kin maar een mooie lach en een heleboel rechte, witte tanden, kortgeknipte haren en ze draagt een broek,

zoals mannen. Wij zeggen niets. Ze vertelt dat ze Maddalena Criscuolo heet en dat mijn mama zich haar misschien wel herinnert omdat ze had gestreden om ons van de onderdrukking door de nazi's te bevrijden. Het hoofd van mijn mama gaat op en neer maar het is overduidelijk dat ze tot nu toe nog nooit van de naam Maddalena Criscuolo had gehoord. Maddalena vertelt dat zij in die dagen de brug over de wijk Sanità heeft gered, want de Duitsers wilden hem opblazen met dynamiet en daarom hebben ze haar later een bronzen medaille en een oorkonde gegeven. Ik denk dat ze haar beter nieuwe schoenen hadden kunnen geven want ze draagt één gave en één met een gat (nul punten). Ze zegt dat we er goed aan hebben gedaan naar haar toe te komen, dat veel mensen zich schamen, dat zij en haar collega's bij alle huizen hebben moeten aankloppen om de moeders te overtuigen dat het iets goeds was, voor hen en voor hun kinderen. Dat er veel deuren in hun gezicht werden gesmeten en ze zelfs een paar scheldkanonnades over zich heen kregen. Dat geloof ik want als ik langs de deuren ga om naar gebruikte lappen te vragen, word ik ook vaak uitgescholden. De vrouw zegt dat veel verstandige mensen vertrouwen in ze hebben, dat mijn mama Antonietta een moedige vrouw is en haar zoon een cadeau schenkt. Ik heb nog nooit een cadeau gekregen, behalve dan de oude naaidoos waar ik al mijn schatten in heb gestopt.

Mijn mama Antonietta wacht tot deze Maddalena is uitgepraat, want kletspraatjes zijn niet haar pakkie-an. Maddalena zegt dat kinderen een kans moeten krijgen. Ik zou blijer zijn als ze me brood met ricotta en suiker zou geven. Ik heb het een keer gegeten op een feest van de Amerikanen waar ik naar binnen was geglipt met Tommasino (kapotte schoenen: één punt aftrek).

Mijn mama blijft zwijgen en dus blijft Maddalena verder praten. Ze hebben speciale treinen geregeld om de kinderen mee naar boven te brengen. Dan antwoordt mijn mama: 'Maar weet u het wel zeker? Deze hier, ziet u hem? Is de duvel te plat af!'

Maddalena zegt dat ze heel veel van ons op de trein zullen zetten, niet mij alleen natuurlijk.

'Dus het is geen school!' begrijp ik eindelijk en ik glimlach.

Mijn mama Antonietta lacht niet. 'Als ik kon kiezen zat ik hier niet, dit is de enige keuze die ik heb, u zult wel weten wat u doet.'

Als we vertrekken loopt mijn mama nog steeds voorop, maar langzamer. We komen langs het pizzastalletje waar ik me iedere keer aan haar jurk vastklamp en net zolang blijf jammeren tot ik een oorvijs krijg. Ze stopt. 'Kaantjes en ricotta,' zegt ze tegen de jongen achter de kraam. 'Eentje.'

Dit keer heb ik niets gevraagd dus ik denk: als mijn mama uit zichzelf, halverwege de ochtend, een *pizza frita* voor me wil kopen, dan moet er wel een addertje onder het gras zitten.

De jongen pakt een pizza in die zo geel is als de zon en breder dan mijn gezicht. Ik pak hem met twee handen aan uit angst hem te laten vallen. Hij is bloedheet en ruikt zalig, ik blaas erop en de geur van de olie kruipt in mijn neus en in mijn mond. Mijn mama bukt en kijkt me recht in mijn ogen. 'Nou, je hebt het gehoord. Je bent nu groot, je wordt bijna acht. Onze situatie ken je.'

Met de buitenkant van haar hand veegt ze het vet van mijn gezicht. 'Laat mij ook eens proeven?' Met duim en wijsvinger breekt ze een stukje af. Dan staat ze weer op en vertrekken we naar huis. Ik vraag niets en begin te lopen. Mijn mama voorop en ik erachteraan.